

Pojęcia kluczowe: MiCA, klient, CASP, dostawca usług z zakresu kryptoaktywów, ochrona klienta, Rzecznik Finansowy, projekt ustawy, kryptoaktywa

Paweł Dyrduł

Klient na rynku usług z zakresu kryptoaktywów – perspektywy ochrony w kontekście MiCA i polskiego projektu ustawy o kryptoaktywach¹

ABSTRAKT

W artykule autor poddaje analizie środki ochrony klienta na rynku kryptoaktywów w związku z przyjęciem rozporządzenia MiCA oraz przygotowywanym projektem polskiej ustawy o kryptoaktywach. Asumptem dla prowadzonych rozważań są stanowiska Rzecznika Finansowego w przedmiocie koniecznych zmian w polskim projekcie ustawy. Poczynione przez autora rozważania koncentrują się na charakterystyce mechanizmów, instrumentów ochrony klienta (w szczególności na instytucji skargi/reklamacji) w relacjach z nowo uregulowanymi podmiotami świadczącymi usługi na rynku finansowym, tj. z dostawcami usług z zakresu kryptoaktywów (CASP) w perspektywie rozporządzenia MiCA i postulatów *de lege ferenda* forsowanych przez Rzecznika Finansowego.

Przygotowane opracowanie powstało z wykorzystaniem metody formalno-dogmatycznej, jako dominującej, która zakładała analizę obowiązujących tekstów aktów normatywnych, dokonanie wykładni zawartych w nich przepisów, a następnie formułowanie odpowiednich wniosków i postulatów *de lege ferenda*.

I. WPROWADZENIE

29 czerwca 2023 r. doszło do przełomowego wydarzenia w przedmiocie regulacji rynku kryptoaktywów, jakim było przyjęcie przez Radę Unii Europejskiej rozporządzenia Parlamentu Europejskiej i Rady (UE) 2023/1114 z 31.05.2023 r. w sprawie rynku

¹ Publikacja została sfinansowana ze środków subwencji przyznanej Uniwersytetowi Ekonomicznemu w Krakowie – Projekt nr 90/EPC/2023/PRO.

kryptoaktywów² oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 1095/2010 oraz dyrektyw 2013/36/UE i (UE) 2019/1937³. Rozporządzenie to zostało określone przez K. Stolarskiego jako najbardziej kompleksowa i ambitna w skali światowej regulacja prawna działalności z zakresu kryptoaktywów⁴.

Przyjęcie MiCA zobligowało również polskiego ustawodawcę do przyjęcia lub dostosowania przepisów krajowych, które umożliwią stosowanie rozporządzenia w krajowym systemie prawnym. W lutym 2024 r. na stronie Rządowego Centrum Legislacyjnego ukazał się projekt ustawy o kryptoaktywach⁵, która ma służyć stosowaniu rozporządzenia MiCA. Lektura polskiego projektu ustawy skłania do podjęcia rozważań, czy polski ustawodawca poza doregulowaniem kwestii z zakresu nadzoru nad rynkiem kryptoaktywów nie powinien podjąć aktywności, aby dookreślić również zasady ochrony klienta na nowo uregulowanym segmencie rynku finansowego.

II. RYNEK KRYPTOAKTYWÓW

Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych⁶ wskazuje, że przełomowym momentem w wykształceniu się rynku kryptoaktywów był moment powstania Bitcoina w 2008 r. Od tej daty rynek kryptowalut, który stanowił fundament dla rozwoju rynku kryptoaktywów, rozwinął się i ewoluował w obecnie złożony, globalny rynek⁷. Co istotne, rynek ten charakteryzuje się wysoką, aczkolwiek zmienną kapitalizacją. W 2021 r. jego kapitalizacja wynosiła 2,5 bln euro, aby w 2022 r. spaść do około 1 bln euro. Na koniec 2023 r. kapitalizacja rynku wynosiła już 1,6 bln euro⁸. Z upływem czasu rośnie również liczba kryptoaktywów będących przedmiotem obrotu między uczestnikami rynku. W 2020 r. było to około 2 000, a na koniec 2023 r. około 3 700⁹.

Rynek kryptoaktywów¹⁰ stanowi zatem jeden z najszybciej rozwijających się obecnie elementów globalnego systemu finansowego. Możliwość kwalifikacji rynku kryptoaktywów jako elementu globalnego systemu finansowego wynika przede

2 Z ang. *Markets in Crypto-Assets*, dalej: MiCA.

3 Dz.Urz. UE L Nr 150/40 z 9.06.2023 r., s. 40.

4 K. Stolarski, *Wpływ MiCA na regulacyjnoprawne uwarunkowania prowadzenia działalności z wykorzystaniem kryptoaktywów w Polsce i UE*, „Monitor Prawniczy” 2023/9 dodatek, s. 62.

5 Numer projektu: UC2. Dalej również jako: projekt ustawy.

6 Z ang. *European Securities and Markets Authority*, dalej: ESMA.

7 *Raport ESMA TRV Risk Analysis Crypto assets: Market structures EU relevance*, 2024, dostęp: https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/2024-04/ESMA50-524821-3153_risk_article_crypto_assets_market_structures_and_eu_relevance.pdf, s. 4.

8 *Raport ESMA TRV...*, s. 4.

9 *Raport ESMA TRV...*, s. 4 i 5.

10 Rynek kryptoaktywów stanowi skrót myślowy, gdyż prawidłowo powinno się mówić o rynkach kryptoaktywów, na które składają się m.in. rynki kryptowalut, rynki walut wirtualnych, rynki dla poszczególnych rodzajów tokenów, np. dla tokenów powiązanych z aktywami czy tokenów będących e-pieniędzem.

wszystkim z cech tego rynku i definicji zarówno systemu finansowego, jak również rynku finansowego. Przez system finansowy rozumie się bowiem logicznie powiązane ze sobą formy organizacyjne, akty prawne, instytucje finansowe i inne elementy, które umożliwiają podmiotom działającym w gospodarce nawiązywanie stosunków finansowych¹¹. Interesującą definicję systemu finansowego zaprezentowali również B. Pietrzak, Z. Polański oraz B. Woźniak, którzy ograniczyli się do wskazania czterech podstawowych elementów systemu finansowego: instrumentów finansowych, rynków finansowych, instytucji finansowych oraz zasobów odnoszących się do każdego z powyższych elementów¹². W odniesieniu do powyższych definicji, kwestią bezsporną jest, iż elementem systemu finansowego jest rynek finansowy. Rynek finansowy to z kolei miejsce, w którym dochodzi do zawierania i wykonywania transakcji, których przedmiotem są instrumenty finansowe¹³.

Rynek kryptoaktywów wypełnia powyższe definicje, co pozwala na zakwalifikowanie go jako segmentu rynku finansowego, a w konsekwencji elementu systemu finansowego. Regulacja rynku kryptoaktywów stanowiła ostatni element warunkujący bezsprzeczne zakwalifikowanie go jako elementu rynku finansowego, ponieważ od momentu regulacji możliwe jest twierdzenie, że rynek ten posiada ramy prawne regulujące jego funkcjonowanie, co jest jednym z elementów definicyjnych rynku finansowego. Co istotne, jak trafnie podkreśla się w treści MiCA, rynek kryptoaktywów ma charakter globalny, jest z natury rynkiem transgranicznym¹⁴.

Od momentu wzrostu popularności kryptowalut, a następnie – kryptoaktywów, rynek ten ujmowany jest jako przykład tzw. alternatywnych finansów lub inwestycji alternatywnych¹⁵. Definicyjnie przyjmuje się, że alternatywne finanse to aktywa finansowe, które nie należą do każdej z dotychczas znanych, konwencjonalnych kategorii inwestycji, które obejmują m.in. papiery wartościowe, gotówkę. Kryptowaluty, w swojej idei, od początku miały być alternatywą dla tradycyjnych form pieniądza. Stąd przyjąć należy, że kryptoaktywa tylko wzmocnią ten trend.

III. OCHRONA KLIENTA JEDNYM Z PRIORYTETÓW

Nowo przyjęta regulacja ma na celu przede wszystkim ustanowienie spójnych ram prowadzenia działalności gospodarczej na rynku kryptoaktywów. Ma to zostać osiągnięte m.in. dzięki regulacji i reglamentacji sektorowej na poziomie unijnym

11 S. Owsiak, *Finanse*, Warszawa 2015, s. 246.

12 *System finansowy w Polsce*, red. B. Pietrzak, Z. Polański, B. Woźniak, Warszawa 2008, t. 1, s. 20.

13 *Finanse. Funkcjonowanie, instytucje i instrumenty rynku finansowego. Finanse publiczne, przedsiębiorstw i gospodarstw domowych*, red. A. Paździor, Lublin 2014, s. 19.

14 Zob. motyw 8 preambuły MiCA.

15 Szerzej o kryptowalutach jako o finansach alternatywnych zob. np.: A. Alińska, *Alternatywne finanse*, Warszawa 2023, s. 189–195.

i stworzeniu równego pola do prowadzenia działalności na tym rynku¹⁶. Równie istotnym zamiarem prawodawcy europejskiego było wykonanie kolejnego kroku w kierunku transformacji cyfrowej Europy, której elementem jest dostosowywanie aktualnych regulacji do nowych usług finansowych, tak aby były one kompatybilne z rozwojem nowych technologii¹⁷. W literaturze wskazuje się, że MiCA ukierunkowana jest na zwielokrotnienie konkurencyjności i innowacyjności Europy w sektorze finansowym poprzez stworzenie konsumentom i przedsiębiorcom zróżnicowanego wyboru usług finansowych i nowoczesnych rozwiązań płatniczych, gwarantując przy tym zachowanie stabilności finansowej całego sektora oraz stworzenie adekwatnych instrumentów służących ochronie konsumentów¹⁸.

Analiza treści przepisów i preambuły MiCA wskazuje, że intencją prawodawcy europejskiego było również uregulowanie dotychczas nieregulowanego rynku kryptoaktywów w celu ochrony jego klientów. Na powyższy zamiar wskazują w szczególności motywy 4, 5 i 95 do analizowanego rozporządzenia.

W motywie 4 preambuły rozporządzenia dostrzeżono, że pozycja konsumentów (strony słabszej) na rynku kryptoaktywów nie jest dostatecznie uregulowana prawnie. W motywie tym wskazuje się, że brak przepisów regulujących rynek kryptoaktywów naraża posiadaczy tych kryptoaktywów na ryzyko, w szczególności w obszarach nieobjętych przepisami dotyczącymi ochrony konsumentów.

Dalej, w motywie 5 i 95 preambuły rozporządzenia, zwrócona zostaje uwaga na kwestie zaufania uczestników rynku kryptoaktywów do tego rynku. Trafnie prawodawca europejski zauważa, że brak regulacji rynku kryptoaktywów może w konsekwencji doprowadzić do utraty zaufania ze strony klientów. Zaufanie klientów stanowi bowiem kluczowy element rozwoju nowego rynku.

Cel ochrony klienta na rynku kryptoaktywów jest szczególnie widoczny w definicji legalnej pojęcia „klient” przyjętej w ramach MiCA. Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 39 MiCA, przez klienta korzystającego z usług oferowanych przez dostawców usług w zakresie kryptoaktywów rozumie się osobę fizyczną lub prawną. Na uwagę zasługuje szeroki zakres podmiotowy analizowanego pojęcia. Dotychczas, poza rynkiem ubezpieczeniowym, legislatury europejska oraz krajowe dążyły do ochrony konsumenta rozumianego jako osoba fizyczna dokonująca czynności prawnej z przedsiębiorcą, która to czynność prawna nie jest bezpośrednio związana z jej działalnością gospodarczą lub zawodową, ewentualnie rozszerzając powyższą ochronę o osobę fizyczną prowadzącą jednoosobową działalność gospodarczą. Szerokie ujęcie podmiotu chronionego

16 K. Stolarski, *Wpływ MiCA...*, s. 62.

17 A. Goławska, P.W. Kapica, *Regulacja rynku kryptoaktywów pod reżimem prawnym rozporządzenia MiCA*, „Problemy Współczesnego Prawa Międzynarodowego, Europejskiego i Porównawczego” 2023/21, s. 38.

18 Podobnie: R. Pakła, P. Adamczyk, *Aspekty ochrony konsumentów UE użytkujących waluty wirtualne*, „Studia Biura Analiz Sejmowych” 2019/1(57), s. 131.

(klienta) w treści MiCA wskazuje, że prawodawca europejski dostrzega, po pierwsze, zmienność i ryzyko związane z podejmowaniem czynności na rynku kryptoaktywów, a po drugie – swoistą nowość tegoż rynku, gdzie poza przedsiębiorcami występującymi m.in. jako dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów, pozostali uczestnicy rynku nie są profesjonalistami w tym zakresie i należy im przyznać określone mechanizmy, instrumenty ochronne.

IV. ŚWIADCZENIE USŁUG W ZAKRESIE KRYPTOAKTYWÓW

Przyjęcie MiCA doprowadziło do wprowadzenia w sektorze usług finansowych nowej kategorii podmiotów regulowanych (nowej kategorii dostawców usług finansowych¹⁹) w postaci dostawców usług w zakresie kryptoaktywów²⁰. Zgodnie z treścią rozporządzenia, tylko te podmioty uprawnione są do świadczenia na terytorium Unii Europejskiej usług w zakresie kryptoaktywów.

Odwołując się do definicji legalnej, przez dostawcę usług w zakresie kryptoaktywów rozumie się osobę prawną lub inne przedsiębiorstwo, których działalność zawodowa lub działalność gospodarcza polega na profesjonalnym świadczeniu co najmniej jednej usługi w zakresie kryptoaktywów na rzecz klientów i którym zezwolono na świadczenie usług w zakresie kryptoaktywów zgodnie z art. 59 MiCA²¹.

Analiza MiCA, a konkretnie Tytułu V traktującego o zezwoleniu na prowadzenie działalności w charakterze dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów oraz warunkach prowadzenia działalności przez tych dostawców²², pozwala na wyodrębnienie dwóch głównych kategorii CASP²³. Pierwszą stanowią podmioty, które na świadczenie usług jako CASP muszą uzyskać zezwolenie zgodnie z art. 59 MiCA. W ich skład będą wchodzić wszystkie podmioty, które dotychczas świadczyły usługi na rynku kryptoaktywów, korzystając z zasady swobody działalności gospodarczej (np. giełdy kryptowalut, dostawcy portfeli kryptowalut). Druga grupa to niektóre regulowane już podmioty rynku finansowego uprawnione do świadczenia usług w zakresie kryptoaktywów po dokonaniu notyfikacji właściwemu organowi nadzoru zgodnie z art. 60 MiCA. Podmioty nie wymagają odrębnego zezwolenia. Do tej grupy podmiotów można zaliczyć m.in. instytucje kredytowe, centralne depozyty papierów wartościowych, firmy inwestycyjne, instytucje pieniądza elektronicznego.

19 M. Hobza, A. Vondráčková, *Crypto-Asset Services under the Draft MiCA Regulation*, „Charles University in Prague Faculty of Law Research Paper” 2021, vol. III/4, s. 12, dostęp: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3984355 (dostęp: 16.06.2024 r.).

20 Z ang. *Crypto Asset Service Provider*, dalej: CASP.

21 Zob. art. 3 ust. 1 pkt 15 MiCA.

22 Zob. art. 59 i n. MiCA.

23 Tak też: K. Wojdyło, *Wybrane zagadnienia dotyczące przedmiotowego i podmiotowego zakresu MiCA*, „Monitor Prawniczy” 2023/9 dodatek, s. 67 i 68.

W ramach rozporządzenia MiCA przewidziano szeroki, zamknięty katalog usług z zakresu kryptoaktywów, które mogą świadczyć CASP. Usługami tymi, zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 16 MiCA, są:

- zapewnienie przechowywania kryptoaktywów i administrowanie nimi w imieniu klientów,
- prowadzenie platformy obrotu kryptoaktywami,
- wymiana kryptoaktywów na środki pieniężne,
- wymiana kryptoaktywów na inne kryptoaktywa,
- wykonywanie zleceń związanych z kryptoaktywami w imieniu klientów,
- plasowanie kryptoaktywów,
- przyjmowanie i przekazywanie zleceń związanych z kryptoaktywami w imieniu klientów,
- doradztwo w zakresie kryptoaktywów,
- zarządzanie portfelem kryptoaktywów,
- świadczenie usług transferu kryptoaktywów w imieniu klientów.

V. OCHRONA KLIENTA – PERSPEKTYWA MiCA

Poszukując mechanizmów ochrony klienta w relacjach z dostawcami usług w zakresie kryptoaktywów, należy odwołać się do treści art. 71 MiCA. W tym artykule przewidziana została procedura rozpatrywania skarg przez dostawców usług w zakresie kryptoaktywów.

MiCA nakłada na dostawców usług w zakresie kryptoaktywów obowiązek ustanowienia, utrzymywania i publikowania skutecznych i przejrzystych procedur szybkiego, sprawiedliwego i spójnego rozpatrywania skarg otrzymanych od klientów²⁴. Dodatkowo CASP zobligowane zostały do informowania klientów o możliwości złożenia skargi i udostępnienia wzoru formularza do wniesienia skargi²⁵. Każdy z klientów ma mieć zagwarantowaną możliwość bezpłatnego wniesienia skargi²⁶. Wniesiona skarga ma zostać rozpatrzona terminowo i sprawiedliwie, a dostawca usług w zakresie kryptoaktywów w rozsądnym terminie ma poinformować klienta o wyniku rozpatrzenia skargi²⁷.

W istniejącym brzmieniu treść art. 71 MiCA nastrocza jednak szereg wątpliwości interpretacyjnych. Przede wszystkim wskazać należy, że w całym rozporządzeniu MiCA art. 71 jest jedynym, który traktuje o ochronie klienta w relacji z dostawcą usług w zakresie kryptowalut. Stąd pod ocenę należy poddać, czy takie ujęcie analizowanej

24 Zob. art. 71 ust. 1 MiCA.

25 Zob. art. 71 ust. 3 MiCA.

26 Zob. art. 71 ust. 2 MiCA.

27 Zob. art. 71 ust. 4 MiCA.

tematyki nie jest zbyt pobieżne, ogólne. Przepis art. 71 MiCA nie precyzuje, w jakiej formie klient ma zostać poinformowany przez CASP o możliwości złożenia skargi, a także gdzie i w jakiej formie tę skargę może złożyć. Brak jest również informacji o terminie rozpatrywania przez CASP otrzymanych skarg, a także czy prawodawca zamierzał przewidzieć swoiste sankcje za nierozpatrzenie skargi klienta w terminie, np. uznanie skargi za rozpatrzoną zgodnie z wolą klienta.

Wszystkie powyższe wątpliwości mają zostać rozwiązane w ramach Regulacyjnych Standardów Technicznych²⁸ (stanowiących *soft law*²⁹) wydanych przez Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych we współpracy z Europejskim Urzędem Nadzoru Bankowego³⁰. Obowiązek wydania RTS został na wskazane organy nałożony w ramach art. 71 ust. 5 MiCA. MiCA określa również termin na wydanie RTS do 30.06.2024 r.

Pierwsza, i jak dotąd jedyna, propozycja (projekt) RTS dla art. 71 MiCA została opublikowana przez ESMA 25.03.2024 r.³¹ Analiza treści RTS pozwala na rozstrzygnięcie większości z przedstawionych powyżej wątpliwości.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 RTS, przez „skargę” należy rozumieć skierowane przez klienta do dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów oświadczenie, w którym zgłasza on swoje zastrzeżenia w związku ze świadczeniem jednej lub większej liczby usług. Skarga może być złożona w formie elektronicznej lub w formie pisemnej³². Co istotne, mając na uwadze często transgraniczny charakter świadczonych przez CASP usług, RTS precyzuje, że wnoszona przez klienta skarga może być sporządzona w języku używanym przez CASP do promowania swoich usług lub do komunikowania się z klientem albo w języku urzędowym państwa członkowskiego Unii Europejskiej³³.

28 Z ang. *Regulatory Technical Standards*, dalej: RTS.

29 Wytyczne, Regulacyjne Standardy Techniczne organów nadzoru należy traktować jako *soft law* (z ang. miękkie prawo). Ich zadaniem jest dostarczenie praktycznych wskazówek interpretacyjnych (tak: M. Iwaniec, *Soft law – współczesny instrument regulacji życia gospodarczego*, „Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny” 2020/5(9), s. 129). *Soft law* są zbiorem regulacji, które uprawniony organ wydaje na podstawie upoważnienia normatywnego. W razie ich niestosowania podmiot objęty RTS musi liczyć się z sankcjami administracyjnoprawnymi. W literaturze podkreśla się, że akty typu *soft law* mają przewagę nad prawem stanowionym ze względu na ich elastyczność w stosunku do zmieniającej się rzeczywistości gospodarczej. Odpowiednie organy nadzorcze mają zatem obowiązek szybkiego i efektywnego dostosowywania tych aktów do aktualnych potrzeb i warunków rynkowych (tak: M. Pietrzyk, *Soft law i hard law w europejskim prawie administracyjnym: relacja alternatywy, uzupełnienia, wykluczenia oraz przejścia*, Repozytorium Uniwersytetu Wrocławskiego, 2015, s. 133–134).

30 Z ang. *European Banking Authority*, dalej: EBA.

31 ESMA Final Report Draft technical Standards specifying certain requirements of the Markets in Crypto Assets Regulation (MiCA) – first package, Annex VII – Draft RTS pursuant to Article 71(5) of MiCA, s. 113–120, https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/2024-03/ESMA18-72330276-1634_Final_Report_on_certain_technical_standards_under_MiCA_First_Package.pdf (dostęp: 18.06.2024 r.).

32 Zob. art. 3 ust. 1 RTS.

33 Zob. art. 3 ust. 2 lit. a i b RTS.

Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów, opracowując procedury rozpatrywania skarg, muszą dbać o to, aby zawierały one szereg szczegółowych informacji, takich jak³⁴:

- warunki dopuszczalności wniesienia skargi,
- informację o tym, że wniesienie i rozpatrzenie skargi jest wolne od jakichkolwiek opłat,
- szczegółowy opis procedury wnoszenia skargi, w tym:
 - informację o możliwości skorzystania ze wzoru formularza do wniesienia skargi,
 - informacje, które klient zobligowany jest dostarczyć CASP wraz ze skargą,
 - dane osoby lub działu odpowiedzialnych za przyjmowanie skarg,
 - adres korespondencyjny, adres e-mail, dane platformy elektronicznej lub systemu, za pomocą których można wnosić skargi,
 - informację o językach, w których klient może złożyć skargę,
 - opis procesu rozpatrywania skargi,
 - harmonogram rozpatrywania skargi (potwierdzenie otrzymania, żądanie dodatkowych informacji, rozpatrywanie, udzielenie odpowiedzi),
 - ustalenia dotyczące rejestrowania i przechowywania rozpatrzonych skarg.

Opracowane przez CASP procedury rozpatrywania skarg mają być publikowane w łatwo dostępnym miejscu na ich stronie internetowej wraz ze wzorem formularza do składania skarg³⁵. Procedura oraz formularz mają być publikowane we wszystkich językach używanych przez CASP do promowania swoich usług lub do komunikowania się z klientami³⁶. Co istotne, klient może, ale nie musi skorzystać z udostępnionego wzoru formularza. Brak skorzystania z formularza nie może stanowić podstawy do odrzucenia skargi przez CASP.

Opublikowany projekt RTS precyzuje również samą procedurę rozpatrywania skarg przez CASP. Po otrzymaniu skargi dostawca usług w zakresie kryptoaktywów zobowiązany jest bez zbędnej zwłoki potwierdzić klientowi fakt otrzymania skargi wraz z informacją o dopuszczalności skargi. Potwierdzenie otrzymania skargi musi zawierać informacje o danych kontaktowych do osoby lub działu rozpatrujących skargę, datę otrzymania skargi, odniesienie do harmonogramu rozpatrzenia skargi, a także kopię skargi, jeżeli została ona złożona za pomocą elektronicznego formularza³⁷.

34 Zob. art. 1 ust. 2 RTS.

35 Zob. art. 1 ust. 3 RTS.

36 Zob. art. 1 ust. 4 RTS.

37 Zob. art. 4 ust. 3 RTS.

Jeżeli skarga nie spełnia warunków dopuszczalności, o których CASP informował w swojej procedurze, wówczas zobowiązany jest do przekazania skarżącemu niebudzących wątpliwości wyjaśnień powodów odrzucenia skargi jako niedopuszczalnej³⁸. Rozpatrzenie skargi klienta musi nastąpić bez zbędnej zwłoki. Po potwierdzeniu jej otrzymania właściwa osoba lub dział ze strony CASP ocenia, czy skarga jest zrozumiała i kompletna, tj. czy spełnia warunki określone w przyjętej i opublikowanej przez CASP procedurze. W razie konieczności dodatkowych wyjaśnień, informacji, uzupełnienia braków dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów ma zwrócić się do klienta (skarżącego) z prośbą o uzupełnienie zidentyfikowanych braków³⁹. Sama procedura rozpatrywania skargi ma być jak najmniej uciążliwa dla klienta. Przejawiać ma się to m.in. w tym, że ciężar gromadzenia i oceny informacji stanowiących podstawę skargi ma spoczywać na CASP. RTS wprost zakazuje dostawcom usług w zakresie kryptoaktywów żądania od klienta informacji, które są lub powinny być w ich posiadaniu⁴⁰. Klient w trakcie rozpatrywania reklamacji ma być należycie informowany przez CASP o stanie rozpatrywania skargi, jak również o wszelkich dodatkowych krokach, które będą podjęte w celu rozpatrzenia skargi⁴¹. Procedura rozpatrywania wniesionej przez klienta skargi ma zakończyć się decyzją dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów. Decyzja ta może odrzucić skargę bądź uwzględnić ją w całości lub w części. W wydawanej decyzji CASP ma się odnieść do wszystkich kwestii podnoszonych przez klienta w skardze, a także uzasadnić swoje stanowisko⁴². W razie nieuwzględnienia w całości lub w części skargi klienta, CASP zobligowany jest do poinformowania klienta o dalszych możliwościach dochodzenia przez klienta roszczeń, np. na drodze postępowania sądowego⁴³.

Czas trwania procedury rozpatrywania skarg został dookreślony w treści art. 6 ust. 2–4 RTS. Zgodnie ze wskazanymi jednostkami redakcyjnymi, CASP ma poinformować klienta o swojej decyzji (zakończyć procedurę) zgodnie z opracowanym na potrzeby procedury rozpatrywania skarg harmonogramem. RTS precyzuje jednak, że procedura rozpatrywania skargi powinna zostać zakończona bez zbędnej zwłoki, ale nie później niż w ciągu 2 miesięcy od daty otrzymania skargi przez CASP⁴⁴. W wyjątkowych sytuacjach, gdy CASP nie może wydać decyzji w przeciągu zakreślonych

38 Zob. art. 4 ust. 2 RTS.

39 Zob. art. 5 ust. 1 RTS.

40 Zob. art. 5 ust. 2 RTS.

41 Zob. art. 5 ust. 3 RTS.

42 Zob. art. 6 ust. 1 RTS.

43 Zob. art. 6 ust. 4 RTS.

44 Zob. art. 6 ust. 2 RTS.

2 miesięcy, CASP informuje klienta o przyczynach opóźnienia, jednocześnie określając datę zakończenia rozpatrywania skargi⁴⁵.

VI. OCHRONA KLIENTA – PERSPEKTYWA POLSKA

Do momentu wejścia w życie MiCA w polskiej przestrzeni prawnej istniała wyraźna luka normatywna w przedmiocie regulacji świadczenia usług na rynku kryptoaktywów oraz ochrony klientów tego rynku⁴⁶. Stworzenie, a następnie przyjęcie regulacji rynku kryptoaktywów w formie rozporządzenia doprowadziło do bezpośredniej skuteczności MiCA w każdym państwie członkowskim Unii Europejskiej⁴⁷. Dzięki temu MiCA ma zasięg ogólny, obowiązuje co do wszystkich swoich elementów i ma bezpośrednie zastosowanie we wszystkich państwach członkowskich⁴⁸, a regulacja rynku kryptoaktywów została ujednoczona⁴⁹ na terenie całej Unii Europejskiej.

Z uwagi na fakt, że rynek kryptowalut nie był dotychczas rynkiem regulowanym w Polsce, to działalność podmiotów na tym rynku opierała się na zasadzie swobody działalności gospodarczej, a wszelkie umowy zawierane przez przedsiębiorców z klientami kształtowane były na podstawie zasady swobody umów. W związku z tym przed wejściem w życie MiCA ochrona klienta na rynku kryptowalut w Polsce opierała się na podstawowych mechanizmach i instrumentach ochrony, które polski system prawny przyznaje konsumentowi dokonującemu czynności prawnej z przedsiębiorcą.

Podstawowymi⁵⁰ źródłami ochrony były zatem w szczególności przepisy ustawy z 23.04.1964 r. Kodeks cywilny⁵¹ oraz ustawy z 30.05.2014 r. o prawach konsumenta⁵². Tytułem przykładu, w odniesieniu do Kodeksu cywilnego należy wskazać ochronę konsumenta⁵³ przed klauzulami niedozwolonymi⁵⁴, w relacji z przedsiębiorcą posługującym się wzorcem umownym⁵⁵. Odnosząc się do ustawy o prawach konsumenta, zakładając kwalifikację kryptoaktywa jako usługi finansowej, należy wskazać, że przyznawała ona konsumentom szereg uprawnień w związku z zawieraniem umów

45 Zob. art. 6 ust. 3 RTS.

46 K. Stolarski, *Wpływ MiCA...*, s. 62.

47 Bezpośrednia skuteczność rozporządzeń wynika wprost z art. 288 akapit 2 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

48 M. Ahlt, M. Szpunar, *Prawo europejskie*, Warszawa 2011, s. 43.

49 W literaturze wskazuje się bowiem, że rozporządzenia stanowią instrument ujednoczenia prawa Unii Europejskiej. Za: J. Barcz, M. Górka, A. Wyrozumska, *Instytucje i prawo Unii Europejskiej. Podręcznik dla kierunków prawa, zarządzania i administracji*, Warszawa 2015, s. 230.

50 Dotychczasowy kształt ochrony klienta na rynku kryptoaktywów nie jest przedmiotem niniejszego opracowania i zostanie on jedynie zasygnalizowany.

51 Dz.U. z 2024 r. poz. 653, dalej: k.c.

52 Dz.U. z 2023 r. poz. 2759, dalej: u.p.k.

53 W rozumieniu art. 22¹ k.c.

54 Zob. art. 385¹–385³ k.c.

55 Zob. art. 384 k.c.

w tzw. okolicznościach nietypowych, tj. poza lokalem przedsiębiorstwa lub na odległość. W kontekście umów zawieranych z przedsiębiorcami działającymi na rynku kryptoaktywów zastosowanie miały przepisy rozdziałów 1 i 5 wskazanej ustawy⁵⁶. Z uwagi na fakt, że duża liczba ówczesnych podmiotów świadczących usługi z zakresu kryptoaktywów świadczyła swoje usługi on-line, należało kwalifikować zawierane umowy z konsumentami jako umowy zawierane na odległość⁵⁷. Analizując treść przepisów z rozdziału 1 i 5 u.p.k., można wyinterpretować trzy podstawowe instrumenty ochrony konsumenta, które mogły mieć zastosowanie w odniesieniu do klienta na rynku kryptoaktywów. Są nimi: ochrona przez informację⁵⁸, prawo do żądania potwierdzenia zawartej umowy na piśmie⁵⁹ oraz prawo do odstąpienia od umowy bez podania przyczyny⁶⁰.

W przedstawionym pierwszym projekcie polskiej ustawy o kryptoaktywach brak jest jakichkolwiek postanowień traktujących o ochronie klienta na rynku kryptoaktywów. Treść polskiej ustawy koncentruje się na uzupełnieniu kwestii, które prawodawca europejski pozostawił poszczególnym państwom członkowskim. Do takich kwestii należy przede wszystkim nadzór nad podmiotami świadczącymi usługi na rynku kryptoaktywów. Stąd w polskim projekcie ustawy dominują kwestie z zakresu nadzoru nad rynkiem kryptoaktywów. Niemniej jednak z treści projektu uzasadnienia do projektu ustawy wybrzmiewa również, że celem polskiej ustawy ma być zarówno zapewnienie skutecznego nadzoru nad rynkiem kryptoaktywów, jak i ochrona klientów na tym rynku⁶¹.

Swoje uwagi do projektu ustawy przedstawił m.in. Rzecznik Finansowy⁶². Uwagi Rzecznika Finansowego koncentrują się właśnie na wzmocnieniu ochrony klientów dostawców usług z zakresu kryptoaktywów. W przedstawionych pismach Rzecznik Finansowy zwraca uwagę, że w projekcie ustawy nie przewidziano żadnych rozwiązań w zakresie ochrony klientów nowych podmiotów (CASP) nadzorowanych przez Komisję Nadzoru Finansowego⁶³. W ocenie Rzecznika Finansowego rozszerzenie kompetencji nadzorczych KNF nie jest wystarczające do zagwarantowania ochrony

56 Zob. art. 4 ust. 2 u.p.k.

57 Przez umowę zawieraną na odległość, zgodnie z art. 2 pkt 2 u.p.k., rozumie się umowę zawartą z konsumentem w ramach zorganizowanego systemu zawierania umów na odległość bez jednoczesnej fizycznej obecności stron, z wyłącznym wykorzystaniem jednego lub większej liczby środków porozumienia się na odległość, do chwili zawarcia umowy włącznie.

58 Zob. art. 39 u.p.k.

59 Zob. art. 40 ust. 3 u.p.k.

60 Zob. art. 40 ust. 1 u.p.k.

61 Uzasadnienie do projektu ustawy o kryptoaktywach, <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12382311/13040399/13040400/dokument657708.docx> (dostęp: 18.06.2024 r.).

62 Pismo Rzecznika Finansowego z 8.03.2024 r., sygn. pisma: DAL.0212.9.2024, <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12382311/3040399/13040402/dokument659850.docx> (dostęp: 20.06.2024 r.) oraz Pismo Rzecznika Finansowego z 13.03.2024 r., sygn. pisma: DAL.0212.9.2024, <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12382311/13040399/13040402/dokument660535.pdf> (dostęp: 20.06.2024 r.).

63 Dalej: KNF.

klientów na nowo uregulowanym rynku. Stąd w prezentowanych uwagach Rzecznik Finansowy zwraca uwagę na konieczność rozszerzenia przyznanych mu kompetencji również w stosunku do CASP, a w konsekwencji do nowelizacji m.in. ustawy z dnia 5.08.2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego, o Rzeczniku Finansowym i o Funduszu Edukacji Finansowej⁶⁴.

W zaprezentowanym stanowisku Rzecznik Finansowy dąży do zapewnienia klientom CASP możliwości zwrócenia się do Rzecznika Finansowego w sprawach związanych z nieuwzględnieniem roszczeń w procedurze reklamacyjnej (w rozumieniu MiCA – procedura rozpatrywania skarg), czy też niewykonania obowiązków wynikających z pozytywnego rozpatrzenia reklamacji⁶⁵. Rzecznik Finansowy zwraca przy tym uwagę, że część dostawców usług z zakresu kryptoaktywów⁶⁶ stanowi jednocześnie podmioty rynku finansowego określone w art. 2 pkt 3 UoRF, czyli objęte zakresem kompetencji Rzecznika Finansowego. W związku z tym trafnie Rzecznik Finansowy zwraca uwagę, że dotychczas regulowane podmioty rynku finansowego, które staną się również dostawcami usług z zakresu kryptoaktywów na podstawie notyfikacji organowi nadzoru, będą zobowiązane do stosowania przepisów Rozdziału 2 UoRF dotyczącego rozpatrywania reklamacji przez podmioty rynku finansowego⁶⁷. W stosunku do podmiotów określonych w art. 59 ust. 1 lit. a MiCA, tj. CASP, które uzyskały zezwolenie zgodnie z procedurą określoną w rozporządzeniu, Rozdział 2 UoRF nie miałby zastosowania.

Sytuacja ta doprowadziłaby zatem do dualizmu ochrony prawnej klientów CASP w polskim systemie prawnym. Klienci CASP działający na podstawie zezwolenia mieliby *de facto* w polskim systemie prawnym mniejsze możliwości ochrony swoich interesów, w przeciwieństwie do klientów podmiotów dotychczas regulowanych – CASP świadczących swoje usługi w oparciu o notyfikację tego zamiaru KNF. Dywersyfikacja zastosowania w stosunku do poszczególnych osób Rozdziału 2 UoRF wpływa diametralnie na ich sytuację prawną. Źródłem ochrony praw klientów CASP, do których nie miałyby zastosowania UoRF, byłyby tylko art. 71 MiCA oraz RTS wydane do tegoż artykułu. Zestawienie treści art. 71 MiCA oraz RTS z instrumentami przewidzianymi w Rozdziale 2 UoRF skłania do twierdzenia, że rozwiązania UoRF są korzystniejsze dla klientów. Przejawia się to m.in. w szerszych możliwościach składania reklamacji (również ustnie – telefonicznie albo osobiście – do protokołu podczas wizyty w jednostce podmiotu finansowego⁶⁸), krótszych terminach rozpatrywania reklamacji (bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż 30 dni od otrzymania

64 Dz.U. z 2024 r. poz. 731, dalej: UoRF.

65 Pismo Rzecznika Finansowego z 8.03.2024 r., s. 2.

66 Dostawcy wskazani w art. 59 ust. 1 lit. b MiCA.

67 Pismo Rzecznika Finansowego z 13.03.2024, s. 1.

68 Zob. art. 3 ust. 2 pkt 2 UoRF.

reklamacji⁶⁹) czy w końcu sankcji za nierozpatrzenie reklamacji w terminie (uznanie reklamacji zgodnie z wolą klienta⁷⁰).

Powyższa analiza skłania do przyznania racji Rzecznikowi Finansowemu, który wskazuje, że brak uwzględnienia możliwości stosowania UoRF w stosunku do CASP działających na podstawie zezwolenia spowoduje utrudnienie klientom dochodzenia praw w obszarze ochrony konsumenckiej⁷¹.

Z legislacyjnego punktu widzenia również brak jest argumentów odmawiających racji Rzecznikowi Finansowemu. Przewidziana w art. 71 MiCA procedura składania i rozpatrywania skarg przez CASP w polskim systemie prawnym stanowi *de facto* procedurę składania i rozpatrywania reklamacji przez podmioty rynku finansowego. Kwestią naturalną jest, że CASP stanowią podmiot rynku finansowego, ponieważ rynek kryptoaktywów stanowi element rynku finansowego. Również sama konstrukcja „skargi” w rozumieniu MiCA i „reklamacji” w rozumieniu UoRF prowadzi do wniosku, że są to te same instrumenty ochrony praw klienta. Art. 1 ust. 1 RTS precyzuje, że przez „skargę” należy rozumieć skierowane przez klienta do dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów oświadczenie, w którym zgłasza on swoje zastrzeżenia w związku ze świadczeniem jednej lub większej liczby usług. „Reklamacja” to, zgodnie z definicją legalną z art. 2 pkt 2 UoRF, wystąpienie skierowane do podmiotu rynku finansowego przez jego klienta, w którym klient zgłasza zastrzeżenia dotyczące usług świadczonych przez podmiot rynku finansowego. Obie definicje w sposób wyraźny wskazują, że zarówno „skarga”, jak i „reklamacja” stanowią oświadczenie wiedzy klienta, w którym zgłasza on swoje zastrzeżenia dotyczące świadczonej usługi. W doktrynie wskazuje się, że elementem odróżniającym reklamację (skargę w rozumieniu MiCA) od innych pism czy wniosków kierowanych przez klientów do podmiotów rynku finansowego jest wyrażenie przez klienta, w jakikolwiek sposób, niezadowolenia z działalności podmiotu lub świadczonej przez niego usługi⁷². Stąd pomiędzy „skargą” w rozumieniu MiCA a reklamacją w znaczeniu UoRF można postawić znak równości.

W końcu prawo pierwotne i pochodne Unii Europejskiej w żaden sposób nie ogranicza państw członkowskich do tworzenia i przyjmowania przepisów prawa, które są korzystniejsze dla klientów podmiotów rynku finansowego niż proponowane w ramach rozporządzeń lub dyrektyw. Niewątpliwie objęcie wszystkich CASP zakresem podmiotowym UoRF i stosowanie w stosunku do nich Rodziału 2 UoRF doprowadziłoby do polepszenia sytuacji prawnej klientów CASP w stosunku do propozycji ochrony wynikającej z MiCA oraz RTS.

69 Zob. art. 6 ust. 1 UoRF.

70 Zob. art. 8 UoRF.

71 Pismo Rzecznika Finansowego z 8.03.2024 r., s. 3.

72 A. Urbańczyk, *Reklamacje (w:) Nowe zasady dystrybucji ubezpieczeń. Zagadnienia prawne*, red. J. Pokrzywniak, Warszawa 2018, s. 180.

VII. POSTULATY *DE LEGE FERENDA* – ANALIZA

Niezależnie od swojej opinii, Rzecznik Finansowy przedstawił również własne propozycje zmiany projektu ustawy o kryptoaktywach⁷³ oraz nowelizacji UoRF⁷⁴.

Propozycje nowelizacji UoRF zakładają przede wszystkim zmianę art. 2 UoRF poprzez dodanie po lit. g lit h. w brzmieniu *h) będącego osobą fizyczną klienta, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 39 rozporządzenia 2023/1114*. Rzecznik Finansowy dąży zatem do objęcia zakresem swojego działania, a w konsekwencji zakresem podmiotowym UoRF, klientów wszystkich CASP, którzy są osobami fizycznymi. Rzecznik Finansowy proponuje zatem na potrzeby postępowania reklamacyjnego i uprawnień z UoRF zawężenie pojęcia „klient” w rozumieniu MiCA (osoba fizyczna oraz osoba prawna) tylko do osoby fizycznej. Intencję tę należy uznać za prawidłową i celową z punktu widzenia jednolitości, spójności ochrony klienta na rynku finansowym w rozumieniu UoRF. Dotychczas, zgodnie z art. 2 ust. 1 lit. a–g, podmiotami objętymi ochroną na gruncie UoRF są tylko osoby fizyczne. W związku z tym nie istnieją żadne racjonalne podstawy do objęcia zakresem działania Rzecznika Finansowego również klientów CASP będących osobami prawnymi. Klienci – osoby prawne nie zostają bowiem pozbawieni ochrony, w stosunku do nich stosować się będzie art. 71 MiCA wraz z właściwymi RTS. W polskim systemie prawnym wzmocniona jednak będzie pozycja klientów CASP – osób fizycznych.

Rzecznik Finansowy proponuje również rozszerzenie zakresu podmiotowego definicji „podmiot rynku finansowego” z art. 2 pkt 3 UoRF. Propozycja Rzecznika Finansowego zakłada dodanie w katalogu podmiotów finansowych dostawców usług w zakresie kryptoaktywów w rozumieniu art. 3 ust. 15 MiCA. Z tą propozycją również należy się zgodzić. Przede wszystkim jest ona niezbędna w celu realizacji głównego celu Rzecznika Finansowego, tj. objęcia ochroną klientów (osób fizycznych) CASP. Co więcej, postulowana zmiana pozostaje w zgodzie z celami MiCA, ponieważ w samej treści rozporządzenia zauważa się, że CASP będą stanowić nowy rodzaj regulowanych podmiotów rynku finansowego.

Odnosząc się do proponowanych przez Rzecznika Finansowego zmian w projekcie ustawy o kryptoaktywach, wskazać należy, że dąży on do dodania w treści ustawy nowego rozdziału (Rozdziału 5a), który miałby traktować o rozpatrywaniu reklamacji przez CASP. Proponowany rozdział stanowiłby *de facto* krajową odpowiedź na art. 71 MiCA, doprecyzowując kwestie, które w stosunku do MiCA mają zostać ujęte w RTS, a dodatkowo ujednolicając standard ochrony reklamacyjnej

73 Zob. Załącznik nr 2 do Pisma Rzecznika Finansowego z 8.03.2024 r., <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12382311/13040399/13040402/dokument660534.docx> (dostęp: 20.06.2024 r.), dalej: propozycje zmian ustawy.

74 Zob. Załącznik nr 1 do Pisma Rzecznika Finansowego z 8.03.2024 r., <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12382311/13040399/13040402/dokument660533.docx> (dostęp: 20.06.2024 r.), dalej: Propozycje nowelizacji UoRF.

klientów podmiotów rynku finansowego w krajowym porządku prawnym. Propozycja Rzecznika Finansowego gwarantuje klientom (osobom fizycznym) CASP krótszy termin rozpatrywania wniesionych przez nich reklamacji. Zgodnie z treścią RTS do art. 71 MiCA, CASP zobligowany był do udzielenia odpowiedzi na skargę bez zbędnej zwłoki, ale nie później niż w terminie 2 miesiące od dnia otrzymania. Termin ten w szczególnych przypadkach mógł być przez CASP wydłużony. Rzecznik Finansowy proponuje, aby CASP rozpatrywały reklamacje i udzielały odpowiedzi klientom będącym osobami fizycznymi w terminie 15 dni roboczych od dnia otrzymania reklamacji. W szczególnie skomplikowanych przypadkach termin ten będzie mógł być wydłużony, ale nie dłużej niż 35 dni roboczych od dnia otrzymania reklamacji.

Propozycja Rzecznika Finansowego powinna być oceniona pozytywnie. Proponowana zmiana projektu ustawy o kryptoaktywach pozostaje w zgodzie z założeniami oraz celami MiCA, a dodatkowo gwarantuje klientom szybsze rozpatrywanie reklamacji, aniżeli przewiduje to RTS wydany do art. 71 MiCA.

VIII. WNIOSKI

Wejście w życie rozporządzenia MiCA oraz prace nad krajowym projektem ustawy o kryptoaktywach należy ocenić pozytywnie. Harmonizacja, ujednoczenie przepisów dotyczących funkcjonowania rynku kryptoaktywów na terenie całej Unii Europejskiej niewątpliwie pozwoli na wzmocnienie ochrony zarówno klientów, jak i inwestorów⁷⁵. Ujednoczenie reżimu prawnego dotyczącego prowadzenia działalności na rynku kryptoaktywów, a także wypełnienie istniejących krajowych luk normatywnych w tym zakresie może doprowadzić do wzrostu zaufania wszystkich podmiotów występujących na tym rynku. Większe zaufanie do rynku kryptoaktywów stymulować będzie dalszy, bezpieczny rozwój rynku.

Dążąc do zachowania spójności ochrony klienta na rynku finansowym, należy postulować zmiany w polskim porządku prawnym poprzez objęcie zakresem podmiotowym UoRF wszystkich dostawców usług z zakresu kryptoaktywów. System ochrony klienta na rynku finansowym jest jednym z istotniejszych elementów sieci bezpieczeństwa finansowego, która ma na celu zachowanie stabilności rynku finansowego⁷⁶. W związku z tym pożądanym kierunkiem zmian powinno być dążenie przez prawodawcę krajowego do ujednoczania ochrony klienta na tym rynku, co w analizowanym zagadnieniu zakłada zrównanie poziomu ochrony dla klientów CASP działających w Polsce na podstawie zezwolenia oraz na podstawie procedury notyfikacyjnej przed KNF. Zróżnicowanie pozycji prawnej klientów CASP (brak jednolitego

75 A. Behan, *Waluty wirtualne jako przedmiot przestępstwa*, Kraków 2022, s. 436.

76 D. Cyman, *System ochrony klienta na rynku finansowym w Polsce (w:) Ochrona konsumenta na polskim i międzynarodowym rynku finansowym*, red. J. Monkiewicz, E. Rutkowska-Tomaszewska, Warszawa 2018, s. 106.

poziomu ochrony) może doprowadzić do spadku zaufania klientów do rynku kryptoaktywów⁷⁷. Proponowane przez Rzecznika Finansowego zmiany należy uznać za uzasadnione. Ich wdrożenie pozwoli na zagwarantowanie klientom CASP w Polsce szybszej procedury reklamacyjnej, aniżeli ma to miejsce w przypadku art. 71 MiCA. Dodatkowo klienci CASP uzyskają tożsame instrumenty ochrony z UoRF co klienci innych podmiotów rynku finansowego. Takie rozwiązanie należy uznać za pożądane z punktu widzenia spójności i jednolitego poziomu ochrony dla wszystkich klientów podmiotów rynku finansowego.

r. pr. Paweł Dyrduł

Autor jest asystentem w Katedrze Prawa Cywilnego, Gospodarczego i Prywatnego Międzynarodowego Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie i radcą prawnym (Okręgowa Izba Radców Prawnych w Krakowie). The author is an assistant lecturer at the Department of Civil, Commercial and Private International Law at the Cracow University of Economics and an attorney-at-law (Cracow Bar Association of Attorneys-at-Law). ORCID: 0000-0002-9589-1955

ABSTRACT

Keywords: *MiCA, client, CASP, crypto-asset service provider, client protection, Financial Ombudsman, bill, crypto-assets*

**Client on the market for services in crypto-assets.
Prospects of protection in the context of MiCA
and the Polish Bill on Crypto-assets**

The author analyses customer protection measures on the crypto-asset market in connection with the adoption of the MiCA Regulation and the forthcoming Polish Bill on Crypto-assets. The background to the considerations is the opinion of the Financial Ombudsman regarding the necessary amendments to the Polish

⁷⁷ Szerzej o propozycji ujednoczenia ochrony klienta (strony słabszej) na rynku finansowym zob. np. P. Dyrduł, *Strona słabsza na rynku finansowym – ochrona materialnoprawna i reklamacyjne perspektywy rozwoju* (w:) *Verba volant scripta manet. Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Bogusławie Gneli*, red. A. Kaźmierczyk, K. Michałowska, M. Szaraniec, Warszawa 2023, s. 218–226.

Bill. The considerations undertaken by the author focus on characterising the mechanisms and instruments (specifically on the complaint) of customer protection in relations with the newly regulated financial market service providers, i.e. crypto-asset service providers (CASPs) in the perspective of the MiCA Regulation and postulates of legislative amendments supported by the Financial Ombudsman.

The article was prepared using the formal-dogmatic method as the dominant one, which involved analysing the current texts of normative acts, interpreting their provisions, and then formulating appropriate conclusions and postulates of legislative amendments.

Bibliografia

1. Ahlt Michael, Szpunar Maciej, *Prawo europejskie*, Warszawa 2011
2. Alińska Agnieszka, *Alternatywne finanse*, Warszawa 2023
3. Barcz Jan, Górka Maciej, Wyrozumska Anna, *Instytucje i prawo Unii Europejskiej. Podręcznik dla kierunków prawa, zarządzania i administracji*, Warszawa 2015
4. Behan Adam, *Waluty wirtualne jako przedmiot przestępstwa*, Kraków 2022
5. Goławska Aleksandra, Kapica Paula Weronika, *Regulacja rynku kryptoaktywów pod reżimem prawnym rozporządzenia MiCA*, „Problemy Współczesnego Prawa Międzynarodowego, Europejskiego i Porównawczego” 2023/21
6. Hobza Martin, Vondráčková Aneta, *Crypto-Asset Services under the Draft MiCA Regulation*, „Charles University in Prague Faculty of Law Research Paper” 2021, vol. III, nr 4
7. Iwaniec Monika, *Soft law – współczesny instrument regulacji życia gospodarczego*, „Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny” 2020/5 (9)
8. Kaźmierczyk Aneta, Michałowska Kinga, Szaraniec Monika, *Verba volant scripta manet. Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Bogusławie Gneli*, Warszawa 2023
9. Monkiewicz Jan, Rutkowska-Tomaszewska Edyta, *Ochrona konsumenta na polskim i międzynarodowym rynku finansowym*, Warszawa 2018
10. *Nowe zasady dystrybucji ubezpieczeń. Zagadnienia prawne*, red. J. Pokrzywniak, Warszawa 2018
11. Owsiak Stanisław, *Finanse*, Warszawa 2015
12. Pakła Robert, Adamczyk Piotr, *Aspekty ochrony konsumentów UE użytkujących waluty wirtualne*, „Studia Biura Analiz Sejmowych” 2019/1 (57)
13. Pietrzyk Marcin, *Soft law i hard law w europejskim prawie administracyjnym: relacja alternatywy, uzupełnienia, wykluczenia oraz przejścia*, Wrocław 2015

14. **Stolarski Konrad**, *Wpływ MiCA na regulacyjnoprawne uwarunkowania prowadzenia działalności z wykorzystaniem kryptoaktywów w Polsce i UE*, „Monitor Prawniczy” 2023/9, dodatek
15. *System finansowy w Polsce*, red. B. Pietrzak, Z. Polański, B. Woźniak, t. 1, Warszawa 2008,
16. **Wojdyło Krzysztof**, *Wybrane zagadnienia dotyczące przedmiotowego i podmiotowego zakresu MiCA*, „Monitor Prawniczy” 2023/9, dodatek